

Esitys Suomen Yrittäjien valtuustolle

Luottamus YEL-järjestelmään palautettava lisäämällä yrittäjän vapautta

Yrittäjien eläkelaki (YEL) on yrittäjille erittäin tärkeä, koska kyse on yrittäjän työuran aikaisesta sosiaaliturvasta ja sen jälkeisestä eläketurvasta. Järjestelmää on syytä uudistaa, koska tuoreen Yrittäjägallupin (Verian 3/25) mukaan vain kuusi prosenttia yrittäjistä luottaa täysin YEL-järjestelmään. 79 prosenttia yrittäjistä on taas täysin tai osin sitä mieltä, että yrittäjällä pitäisi olla vapaus päättää oma eläkemaksunsa ja -turvansa.

Hallitus teki puoliväliriihessään kaksi YEL-linjausta: 1. *Valmistellaan selvityshenkilö Jukka Rantan selvityksen valmistuttua YEL-järjestelmään muutoksia siten, että yrittäjien eläkemaksu määräytyy nykyistä selkeämmin yrittäjän todellisten tulojen mukaan. Muutokset tulisivat voimaan vuonna 2029, jolloin nykyisen työtulon määrityksen siirtymäaika olisi päättymässä. Tarvittaessa hallitus asettaa uuden siirtymäajan.* 2. *Yrittäjien eläkejärjestelmän uudistuksen jälkeen eli vuosina 2023–2025 aloittaneille yrittäjille säädetään sama 4000 euron korotusraja kuin muille yrittäjille ensimmäisiin työtulotarkastuksiin vuosille 2026–2028.*

Ensimmäinen linjaus on valitettava ja hätköity. Yrittäjät edellyttää, että YEL-uudistuksen eri vaihtoehdot selvitetään huolella ja linjaukset tehdään vasta huolellisen selvityksen jälkeen. Yrittäjät haluaa antaa työrauhan selvitystyölle. Tämä olisi ollut hyvää hallintoa ja perusteltua myös siksi, että eri vaihtoehtojen vaikutuksia voitaisiin kattavasti arvioida. Jälkimmäinen kirjaus on Yrittäjien pyytämä ja perusteltu. Muutoksen osalta on tärkeää, että nostorajoitus kohdistetaan esitetyllä aikavälillä kaikkiin yrittäjiin riippumatta siitä, milloin vakuutus on otettu.

Yrittäjät korostaa, että yrittäjän todellisten tulojen määrittäminen ja eriyttäminen liiketoiminnan tuloista on erittäin vaikeaa. Se myös voisi johtaa eri yritysmuotojen eriarvoiseen kohteluun ja yrittäjien eläkemaksujen mielivaltaisiin korotuksiin.

Yrittäjät ei hyväksy osinkojen ottamista eläkemaksuperusteeksi, koska eläkkeen määrittää palkansaa-jillakin työstä, ei pääomasta eikä omistuksesta saatu tulo. Se avaisi vaikean ongelmakentän ja olisi suuri muutos nykyiseen palkansaa- ja yrittäjiä koskevaan periaatteeseen, jonka mukaan eläke- vakuuttaminen perustuu tehdyn työn arvoon. Osinko on pääoman ja omistuksen tuottoa. Jos eläke- maksu sidottaisiin osinkoihin edes osin, se vähentäisi yrittäjyyden kannustimia ja halukkuutta kasvat- taa yritystä ja panostaa pääoman tuottoon.

Yrittäjät kannattaa pakollisen vakuuttamisen alarajan nostamista niin, että YEL-vakuutettujen eläke olisi perusturvaa korkeampi. Se motivoi yrittäjiä maksamaan YEL-maksuja ja turvaa yrittäjille edes jon- kinlaisen eläke- ja sosiaaliturvan. Pakollisen vakuuttamisen alarajan yläpuolelle esitämme yrittäjille mahdollisimman laajaa vapautta päättää itse oma eläketurvansa taso. Ennen viime vaalikaudella teh- tyä uudistusta yrittäjät pystyivät asiallisesti pitkälle määrittämään YEL-maksunsa ja eläketurvansa ta- son, koska eläkeyhtiöt eivät valvoneet työtuloilmoituksia lain vaatimalla tavalla.

Lisäksi Yrittäjät kannattaa hallitusohjelmaan kirjattua selvitystä siitä, pitäisikö yrittäjillä olla oma eläke- laitos. Tämä voisi olla perusteltua koko eläkejärjestelmän tehokkuuden ja julkisen talouden näkökul- masta, koska yhdistämällä yrittäjien eläkkeet yhteen eläkelaitokseen voitaisiin tehostaa yrittäjäeläkkei- den hoitoa ja koko työeläkejärjestelmää sekä turvata yhdenvertainen palvelu.